

Til
**Undervisningsministeriet
(Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen)**

Dokumenttype
Bilag til Evaluering af de nationale test i folkeskolen

Dato
September 2013

BILAG 2: MODEL FOR EVALUERINGSKULTUR

EVALUERINGSKULTUR

BILAG 2 MODEL FOR EVALUERINGSKULTUR

I dette bilag præsenteres evaluators model for evalueringskultur. Modellen er udtryk for en operationalisering af begrebet evalueringskultur i relation til evalueringen af de nationale test. Modellen afspejler derudover den analysetilgang, evaluator har taget udgangspunkt i ved udarbejdelse af spørgeskemaundersøgelser, spørgeguides til casestudier samt effektanalyser i nærværende evaluering.

Af hensyn til overskuelighed indgår faglige vejledere, forældre og elever ikke direkte som aktører, men de er implicit tænkt ind både i relation til lærer- og skoleledersøjle.

Modellen kan læses både vertikalt og horisontalt og afspejler dermed to forskellige dimensioner af evalueringskultur, der her skal præciseres.

Vertikal læsning

En vertikal læsning af modellen viser en progression i aktørernes **brug af** resultatet af de nationale test gående fra monitorering alene til aktiv fremadrettet anvendelse på baggrund af samarbejde og dialog. Det skal her understreges, at den enkelte skole/lærer/kommune ikke nødvendigvis kun befinder sig på ét af de fire definerede niveauer. Lærere kan, i relation til nogle elementer, fx graden af kollegial dialog om tolkning af resultater, have en stærk evalueringskultur, og i relation til andre elementer, fx graden af dialog med forældre, have en mindre stærk evalueringskultur. Der er derfor tale om en flydende overgang mellem de fire niveauer.

Horisontal læsning

En horisontal læsning af modellen afspejler en progressionen i **sammenhængskraften** mellem de tre aktører set fra et udviklings-/styringsperspektiv. Det vil sige, i hvilken grad skoleledelsen og kommunen bruger resultatet af testene i deres arbejde med at styre og udvikle folkeskolen. Pilene i modellen indikerer den stigende grad af reel sammenhængskraft mellem de tre aktører fra niveau 2 til niveau 4. *Sammenhængen* på tværs er både strukturelt og kulturelt forankret. Netop behovet for en systematisk sammenhæng mellem niveauerne/aktørerne blev påpeget af OECD i deres rapport fra 2011 om evalueringskulturen i den danske folkeskole¹. Den manglende pil på niveau 1 indikerer, at der på dette niveau sker en udveksling af resultater mellem de forskellige aktører, der mest af alt har karakter af proforma.

Modellen for evalueringskultur indeholder en række centrale begreber, der defineres og uddybes nedenfor.

¹OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education”, 2011.

Model for evalueringskultur

Aktørfokus	Lærer Pædagogisk udvikling (Undervisning)	Leder Forandringsledelse (Ledelse af pædagogisk udvikling)	Kommune Styring
Niveau 4	Kollegialt samarbejde om formativ anvendelse af NT som ét blandt flere evalueringsredskaber mhp. undervisningsdifferentiering.	Organisatorisk reflekteret anvendelse af NT som ét blandt flere evalueringsredskaber mhp. på udvikling af skolens undervisning.	Formativ anvendelse af og dialog om NT og øvrige evalueringsresultater mhp. at målrette skolernes faglige og pædagogiske arbejder.
Niveau 3	Delvist kollegialt samarbejde og delvis formativ anvendelse af NT som ét blandt flere evalueringsredskaber mhp. på undervisningsdifferentiering.	Organiseret kollegialt samarbejde mhp. formativ anvendelse af NT som ét blandt flere evalueringsredskaber.	Delvis formativ anvendelse af og begrænset dialog om NT mhp. at målrette skolernes faglige og pædagogiske arbejder.
Niveau 2	Klasserumsbaseret monitorering. Summativ anvendelse af NT som enkeltredskab.	Skolebaseret monitorering. Summativ anvendelse af NT som enkeltredskab.	Kommunal monitorering. Summativ anvendelse af NT som enkeltredskab.
Niveau 1	Elevbaseret monitorering af NT som enkeltredskab.	Monitorering af NT som enkeltredskab.	Monitorering af NT som enkeltredskab.

TERMINOLOGI

Modellen for evalueringskultur indeholder en række centrale begreber, der defineres og uddybes her med henvisning til litteraturkilder:

Monitorering

Begrebet monitorering anvendes ofte i forbindelse med fremstilling af genererede data. Monitoreringsdelen præsenterer den viden og de data, der kan kvalificere den løbende styring. Data fra monitorering kan efterfølgende bidrage til en evaluering, der giver viden om sammenhænge mellem proces og produkt og mellem årsager og virkning, fx sammenhænge mellem en pædagogisk indsats og elevernes målbare præstationer. Monitorering, som et selvstændigt element uden sammenhæng til udvikling af praksis, er typisk det, der fylder mest på niveau 1 og 2 i modellen, hvor den på niveau 3 og 4 kommer i spil og kvalificerer den løbende styring/udvikling.

Kusek, J. Z. & Rist, R. C. *Ten steps to a results-based monitoring and evaluation system : A handbook for development practitioners* World Bank 2004

Summativ

En summativ evaluering er i pædagogisk sammenhæng udtryk for resultatet af et læringsforløb eller en læringsproces. Evalueringen er alt efter evalueringsmetoden et udtryk for en afsluttende vurdering af elevens præstation, fx en skriftlig sammenfattende vurdering, en talværdi på en skala, et testresultat, et produkt, der vurderes i en præsentationsportfolio, en karaktergivning etc. I den udstrækning den summative evaluering anvendes til at sammenligne præstationer imellem elever, klasser, skoler mv., kan man tale om en normativ, summativ evaluering.

Formativ

En formativ evaluering i pædagogisk sammenhæng er en evaluering, der tager udgangspunkt i læringsprocessen og læringsforløbet med henblik på at støtte, forbedre og/eller justere læringen. Den formative evaluering har lige som den summative evaluering mange former afhængigt af evalueringsmetode. Det kan fx være en vurderende dialogbaseret samtale i klasserummet, en respons på en arbejdsopgave, en vurdering af en elevs arbejdsportfolio, en *vurdering af elevernes tænkestile eller arbejdsformer etc.*

Hvis man laver en pædagogisk/didaktisk faglig opfølgning på resultatet af de nationale test, er der, såfremt denne opfølgning rummer vurderende elementer tale om en formativ evaluering som et element i opfølgningen.

Den formative og summative evaluering indgår oftest gensidigt og integrativt i et samlet pædagogisk og didaktisk forløb.

Allerup, P. m.fl. *Evaluering i skolen – baggrund, praksis, teori*. Dafolo 2011.
Bendixen, C. *Evaluering og læring*. Dafolo 2009.

Harlen, W. & James, M. *Assessment and Learning: differences and relationships between formative and summative assessment*

Assessment in Education: Principles, Policy & Practice Volume 4, Issue 3, 1997

Dialog

Begrebet dialog skal i denne sammenhæng forstås som styringsdialog, dvs. "de samtaler, hvor mennesker aftaler mål, lægger planer etc."² En høj kvalitet af styringsdialog er kendetegnet ved, at man taler sammen ud fra en forståelse af gensidig afhængighed med henblik på at udvikle en åbenhed, ydmyghed og anerkendelse, som grundlag for en rationel dialog³. Det er denne form for (styrings-)dialog, der refereres til i niveau 4 i kommunesøjlen.

Majgaard, K. *Offentlig styring*. Hans Reitzels Forlag 2013

Samarbejde

Samarbejde defineres i denne sammenhæng som kollaborativt samarbejde, dvs. samarbejde hvor deltagerne er fælles om at løse en arbejdsopgave. Deltagerne arbejder sammen mod et fælles mål og er indbyrdes afhængige. Dette er i modsætning til kooperativt samarbejde, hvor en arbejdsopgave inddeles i mindre delopgaver, som uddelegeres til deltagerne, der arbejder på dem uafhængigt af hinanden.⁴ Det er tale om høj grad af kollaborativt samarbejde på niveau 4 i lærersøjlen.

Bang og Dalsgaard. *Samarbejde – Kooperation eller Kollaboration*. Artikel i "Universiteternes efter- og videreuddannelse" 2. årgang, nr. 5, 2005

Undervisningsdifferentiering

Undervisningsdifferentiering er et princip for tilrettelæggelsen af undervisningen, hvor elevernes udfordres i forhold til deres niveau og forudsætninger generelt. Undervisningsdifferentiering er ikke identisk med *elevdifferentiering*, som sigter mod at opdele elever med henblik på at skabe homogene elevgrupper i forhold til elevernes niveau og forudsætninger.

Undervisningsdifferentiering som bærende pædagogisk princip – En evaluering af sammenhænge mellem evalueringsfaglighed og differentieret undervisning. Danmarks Evalueringsinstitut. 2011

Enkeltredskab

Evalueringsresultater, der bruges uafhængigt af (eventuel) anden løbende evaluering.

² Majgaard (2013) s. 30

³ Ibid. s.261

⁴ Bang og Dalsgaard (2005) s.

